

NAAMGEVER VAN KROONPRINSEN

De dolfijn in de geschiedenis

'Daar heb je Flipper, Flipper, hij is geweldig, wat een dolfijn, om trots op te zijn...'

Dit was de begintune van een tv-serie uit mijn jeugd. Dolfijn Flipper was daarin de held die boeven pakte en snoodaards ontmaskerde. Altijd was de dolfijn de reddende engel. En dat is het zoogdier al heel lang.

Ben Vriesema is
redacteur van Kleio.

**Een dolfijn in de
buurt van het Ken-
nedy Space Center.
Foto NASA.**

In de Griekse mythologie werd de dolfijn beschouwd als het dier dat drenkelingen kon redden. Arion, een citerspeler die met optreden wat geld had verdiend, werd op een schip beroofd en overboord gezet. Hij smeekte om nog een mooi lied ten gehore te mogen brengen ter ere van Apollo. Net voor Arion dreigde te verdrinken kon hij zich vastklampen aan een dolfijn die hem naar de Peloponnesos bracht. U begrijpt het al: het was Apollo geweest die als god van de muziek de dolfijn naar Arion

gestuurd had om ervoor te zorgen dat de muzikant werd gered. Bij de Romeinen werd het dier vaak afgebeeld in een mozaïek. De Romeinse winkeliers lieten in steentjes zien welke waar te koop was in hun winkels. Een viswinkel werd meestal aangeduid met een dolfijn. In zo'n winkeltje rook het naar garum, een smaakversterker gebaseerd op rotte vis. De Romeinen waren zo verzot op dit Maggi-achtige goedje dat er dagelijks duizenden liters van werden ingevoerd. In het beroemde kookboek van Apicius

komen verschillende gerechten met dolfijn voor. Met een beetje garum erbij zal het wel gesmaakt hebben.

Een andere plek waar de dolfijn te zien was, was in het Circus Maximus. Zeven rondes moesten de wagenrenners afleggen rond de spina. Elke ronde werd afgeteld door middel van een grote met water gevulde dolfijn. Had men weer een rondje gedaan, dan werd de snuit van de dolfijn naar beneden getrokken en spoelde het water uit zijn snuit in een grote bak.

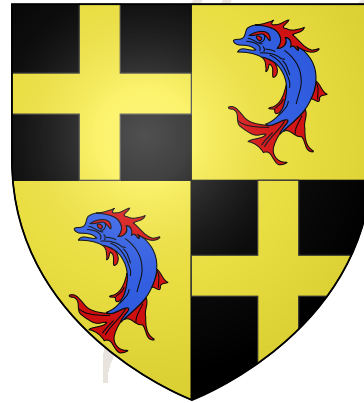
EN SMAKELIJK HAPJE

Het stadhuis in Amsterdam, een aantal jaren na het einde van de Tachtigjarige Oorlog opgeleverd, herbergt een schat aan informatie over de zeventiende eeuw en over de oudheid. Verschillende kamers en galerijen zijn versierd met een reliëf gebaseerd op de mythologie van de klassieke oudheid. En ook in dit

achtste wereldwonder vinden we een dolfijn. Het hierboven genoemde verhaal van Arion komt namelijk terug in een reliëf boven de Assurantiekamer. De dolfijn wordt dus voorgesteld als een soort verzekering. Gaat het slecht? Je verzekering helpt je je hoofd boven water te houden!

FRANSE KROONPRINS

De dolfijn is eeuwenlang de benaming geweest van de Franse kroonprins, le dauphin. Het departement Viennois in het zuiden van Frankrijk werd bestuurd door graven uit het huis Albon. Een van deze graven, Guigues IV, die het graafschap bestuurde van 1133 tot 1142, had van zijn moeder Mathilde op jonge leeftijd de bijnaam Dolfijn gekregen, waarschijnlijk omdat hij leed aan ADHD avant la lettre. Ook de opvolgers van Guigues IV kregen de bijnaam opgespeld. De graven raakten in de loop van de tijd veel van hun geld kwijt en besloten dan ook om het graafschap te verkopen aan de Franse koning. Een van de voorwaarden was echter wel

dat de titel Dauphin behouden zou blijven. De graven waren dermate trots geworden op hun verworven bijnaam dat ze deze zelfs in hun wapen lieten opnemen. De Franse koning Filips IV ging in 1349 akkoord en liet het gebied besturen door zijn zoon. Hij, de opvolger van de koning dus, bestuurde een gebied dat op den duur bekend zou worden onder de naam Dauphiné en de kroonprins simpelweg als le dauphin. Zo heeft druktemaker Guigues IV er maar mooi voor gezorgd dat de vele Lodewijkjes allemaal vernoemd werden naar de dolfijn. Toch iets om trots op te zijn. ■

Het wapen van de familie van Albon met de dolfijnen.

Links: De ingang van de Assurantiekamer in het Paleis op de Dam. Foto J.P.A. Antonietti, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Onder: Een mozaïek met dolfijnen uit een villa in Halicarnassus, vierde eeuw na Chr. Het mozaïek bevindt zich in het British Museum.

Foto Ken en Nyetta.

